

LXXXV

SEJM WALNY WARSZAWSKI 1582 R.

WSTĘP

Zanim doszło do tego sejmiku, król wydał we wrześniu 1582 r. uniwersały poborowe, „tego poboru, co nowo przez stany koronne bez sejmiku walnego na sejmikach głównych w ziemiach a województwach jest namówiony i postanowiony”¹. Pobór ten, według uniwersału z 1581 r. i przez ustanowionych tamże poborców², egzekwowany był do końca września 1582 r.³

Sejm zwołał król Stefan Batory z Grodna w lipcu; początek obrad przewidywał król w dniu 4 października⁴. Sejmiki odbyły się w sierpniu i we wrześniu. Obrady rozpoczęły się w planowanym terminie 4 października i trwały do 25 listopada 1582 r.⁵ Marszałkiem sejmiku został Litwin, Lew Sapieha (1557-1633), wówczas pisarz, potem podkanclerzy i kanclerz litewski.

Przebieg obrad znany jest nam z zachowanego dziennika⁶. Król pragnął traktatowego porozumienia ze Szwecją, dążył do powojennego uporządkowania Inflant, zabezpieczenia przed najazdami kresów południowo-wschodnich, zapłacenia zaległego żołdu żołnierzom, reformy Trybunału Koronnego⁷. Napotkał jednak opozycję posłów, z Jakubem Niemojewskim herbu Szeliga na czele⁸; przeciwstawiano się podatkowi na wojska zaciężne, żądano tylko pospolitego ruszenia, wnoszono pod obrady sprawy prywatne.

Sejm nie był całkiem bezskuteczny. Uchwalono nobilitację⁹, przyjęto konstytucje dla Inflant. Innych jednak norm nie uchwalono, zwłaszcza nie udzielono zgody na uniwersał poborowy.

Z dorobku tegoż sejmiku zamieszczamy w niniejszym wydawnictwie jedynie: *Konstytucje Inflantkie, za Stefana Króla w Warszawie roku 1582*¹⁰.

¹ A. Pawiński, wyd. *Akta Metryki Koronnej co ważniejsze z czasów Stefana Batorego 1576-1586. Źródła Dziejowe*, t. XI, Warszawa 1882, nr CXXXII, s. 242-243.

² Por. wyżej nr LXXXIV, sejm walny warszawski 1581 r., p. II.

³ Por. uchwałę sejmiku głównego małopolskiego w Nowym Mieście Korczynie z 19 I 1582 r., *Akta sejmikowe województwa krakowskiego*, 1.1, 1572-1620, wyd. St. Kutrzeba, Kraków 1932, s. 97.

⁴ A. Pawiński, op.cit., nr CXXIV, s. 219.

⁵ Tak W. Konopczyński, *Chronologia*, s. 143. Natomiast J. Szujski (*Dzieje Polski* [w:] *Dzieła*, wydanie zbiorowe, seria II, t. III, Kraków 1894, s. 87) pisał, iż sejm rozpoczął się 2 października.

⁶ Por.: *Dziennik sejmowy r. 1585*, w dodatkach: ułamki dziennika sejmowego r. 1582..., wyd. A. Czuczajski, SRP, t. XVIII, Kraków 1901, s. 332-348.

⁷ Ibidem, s. 334.

⁸ Por. PSB, t. XXIII, s. 10-13, życiorys Jakuba Niemojewskiego pióra J. Tazbira.

⁹ Za zasługi wojenne uszlachceni zostali: Petrus Francus Conglanensis Italus oraz Ioannes Rindgemuth. Por. A. Pawiński, op.cit., s. 245-247, 251-252.

¹⁰ VL, t. II, s. 1040-1046. Konstytucje te były ówczesnie wydane drukiem (por.: *Constitutiones Livonicae a Stephano Poloniae rege sancitae, Varsaviae 4 Decembris anno 1582*, Kraków, Mikołaj Szafrffenberger, 1583, oraz toż, wydanie gdańskie po 1583 r.; M. Cytowska, *Bibliografia druków urzędowych XVI wieku*, Wrocław 1961, nr 156-157, s. 114). Do VL, na których się tu opieramy, zaczerpnięty został ten tekst z Jana Januszowskiego, *Statuta, prawa i konstytucje koronne*, Kraków 1600, f. 696 i nn.